

บทที่ 7

อิทธิพลของสุนทรภู่ที่มีต่อวรรณกรรมรุ่นหลัง

การศึกษากวีและวรรณคดีของสมัยต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบทำให้พบความจริงประการหนึ่งว่า กวีหรือกวีนิพนธ์ที่เกิดก่อนย่อมจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมที่เกิดตามมาเสมอไม่มากก็น้อย แม้แต่กวีหรือกวีนิพนธ์ในยุคสมัยเดียวกันก็มักจะมีการเลียนแบบกันในด้านความคิด จำนวนโวหาร และลีลาการเขียนทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ สุนทรภู่และวรรณกรรมของท่านก็อยู่ในข่ายความจริงที่ว่านี้ด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ สุนทรภู่ก็ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์วรรณกรรมมาจากกวีรุ่นก่อน ๆ และท่านเองก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมรุ่นหลังอยู่ไม่น้อย

วรรณกรรมของสุนทรภู่บางเรื่องและบางตอนมีเค้าว่าได้แนวความคิดมาจากวรรณกรรมรุ่นก่อน เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพทรงกล่าววาทที่สุนทรภู่ให้พระอภัยมณีเรียนเป่าปี่และศรีสุวรรณเรียนกระบี่กระบองนั้น มีเค้าตรงกับพงศาวดารจีนเรื่องไซฮันซึ่งกล่าวถึงพระเจ้าฉ้อป้าฮ่องทรงชำนาญอาวุธกระบอง กับตัวละครอีกตัวหนึ่งชื่อเคียวเพียงเป็นผู้มีความสามารถในการเป่าปี่กล่อมใจคน นอกจากนี้เนื้อความในเพลงปี่ของเคียวเพียงกับเพลงปี่ของพระอภัยมณีก็มีใจความตรงกันจนอาจกล่าวได้ว่าสุนทรภู่ได้เนื้อความเพลงปี่ของเคียวเพียงมานั่นเอง จำนวนโวหารบางตอนในพระอภัยมณีก็คล้ายคลึงกับจำนวนโวหารในสามก๊ก เช่น สามก๊กว่า “เดิมแผ่นดินเมืองจีนทั้งปวงนั้นเป็นสุขมาช้านานแล้วก็เป็นศึก ครั้นศึกสงบแล้วก็สุข” ในพระอภัยมณีก็ว่า “นางรำภาว่าวิสัยไทรตายยุค ย่อมเป็นศึกแล้วก็สุขทั้งกรุงศรี” ดังนั้นเป็นต้น ร้อยกรองในวรรณกรรมของสุนทรภู่บางเรื่องก็พอเห็นได้ว่ามีอิทธิพลของกวีสมัยก่อน ๆ อยู่ไม่น้อย ทั้งทางด้านการใช้คำ รูปแบบ หรือความคิดในเชิงเปรียบเทียบ เช่น

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

สุนทรภู่

กาพย์เห่เรือ

นิราศสุพรรณ

รอนรอนสุริเยไฉ่ อัสดง

รอนรอนอ่อนอกไฉ่ อัสดง

เวือเวือฉับเมรุลง คำแล้ว

เดี๋ยวเหลี่ยมพระเมรุลง ดับฟ้า

กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

กลองทองตีคุ้มครัน เดินเวียง
ทำตะเคิงเคิงเสียง คุ้มครัน
เสียงปี่เวียงเพียง การเวก
แคว้นแคว้นแคว้นฝรั่งัน หัวหัวเสียงสังข์

กาพย์เห่เรือ

เนืออ่อนอ่อนนแต่ชื่อ
เนืออ่อนหรืออ่อนทั้งกาย
ไควค้องซ้องจิตชาย
ไม่วายนิกรนิกรวังทรวง
นวลจันทร์เป็นนวลจริง
เจ้างามพริ้งยี่งนวลปลา
คางเบือนเบือนหน้ามา
ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย

เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

กาพย์คำกลอน

สองซุซสองเกษมแปรมสกันร์
สองกมลสองสวาทไม้ขาดกัน
ครุฑธิมลงเด่นอโนคาต
นุชนาฏธิมมีงมโศทวราย์
ครุฑละเตียงธิมเด่นสักคณันท์
สุดาจันทร์ธิมกษัตริย์ภัสดา
แมนคนชรวรพัวแก้วในอุทร
ตกจะรอนรานอุราผำกาย

นิวาศุทพวณ

เสียงร้ออ้ออ้ออ้อ เอียงเพลง
จับบีเคว้งเคว้งเคว้ง เค่งค้อง
ช้อยศรียศรียศรียนหง เท่งเน่ง วรรณนย
นียงหน่องหน่องน่องหน่อง พริ้งพริ้งพริ้งครโพน

สิงหไกรภพ

ปลาเนืออ่อนอ่อนนกายขึ้นวายเกเดือน
ไม่อ่อนเหมือนเนืออ่อนองประคองสงวน

นิวาศุทเพนทา

ปลาเนืออ่อนอ่อนนกายขึ้นวายเกเดือน
ไม่อ่อนเหมือนเนืออ่อนองประคองสงวน
ปลานวลจันทร์นีนงามเด่นนมนวล
ไม่งามชวนชื่อเช่นระเด่นควง

สุนทรภู่

ลักษณะวงศ์

สองสำเริงระเริงฉานสมรมย์
ดั่งควิโลกจะลุ่มท่าสายอง
นางธิมเกรงทรงฤทธิ์บิคุเวศ
พระทรงเคชธิมเมืองเรืองระหง
นางธิมเหล่าสาวสวรรค์กำนัดองงค์
พระธิมองค์เกษรสุมาลย์
แมนยักษีวามณเฑียรในท้อง
จะพินน่องเอามณี ไม่มีแห่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
มหากวีบรมเกียรติกวี (ภาพยนางออย)

สาครจะต่างเมือง
ศิขรเนืองจะต่างเมรุ
มังกรโคกเอน
จะต่างพาหนะยล
ดาวเดือนจะต่างเทียน
วิเชียรแก้วกธีบงกษ
เมฆหมอกในเวหน
จะต่างพุ่มและเพดาน
พฤกษาจะต่างฉัตร
สุวรรณรัตน์อันไพศาล
ดอกไม้นิมิตพานต์
จะต่างพุ่มอยู่เวียงราย
ฝากฝั่งมหรณพ
จะวงศ์เจ้าโสมฉาย
ต่างศรีวิสูตรสาย
สุวรรณรัตน์อันอำไพ
เสียงคลื่นจะต่างกลอง
พิณพาทย์ฆ้องประโคมใน
จักจั่นและเวไร
จะต่างสังข์และสุภา

สุนทรภู่

นิราศอิเหนา

นอนนึกทนายาพิที่จักล่อม
งามละม่อมมิ่งขวัญอย่าหวินไหว
คิวิรอบขอบเคียงเหมือนเวียงชัย
อยู่ร่วมไม้เหมือนปราสาทราชวัง
เคยสำเนียงเสียงนางสุวรรณค์ให้
มาฟังเวไรแล้วเหมือนแตรสังข์
เคยมีวิสูตรกันบนบดลังก์
มากำบังใบไม้ในไพรวัน
หนาน้ำค้างกลางคืนสะอื้นอ่อน
จะกางกรกอดคนองประคองขวัญ
เอาดวงศรารยับกับพระจันทร์
ต่างซ้อซ้นชาวอารยัย้อย
จักจั่นทวนแ้วแจ้วแจ้วเสียง
ต่างสำเนียงขับครวญทวนละห้อย
พระพายเอ๋ยเขมาคือพระนังน้อย
เหมือนนางคอยหมอบกราบอยู่งานพิศ

สุนทรภู่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมที่แต่งในสมัยต่อมาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมประเภทกลอนนิราศมีอยู่หลายเรื่องที่ยึดแบบสุนทรภู่อย่างใกล้ชิดจนกระทั่งทำให้มีผู้เข้าใจผิดว่าเป็นวรรณกรรมของสุนทรภู่ก็มี เช่นนิราศพระบาทนงค์วงศ์และนิราศเนกรัตนเป็นต้น ต่อไปนี้จะยกตัวอย่างวรรณกรรมบางเรื่องเพื่อชี้ให้เห็นว่าสุนทรภู่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมเหล่านั้นอย่างไรบ้าง

วรรณกรรมของนายมี

นายมีหรือหมื่นพรหมสมพักตร์ กวีร่วมสมัยกับสุนทรภู่แต่งนิราศเป็นกลอนสุภาพไว้ที่จะกล่าวถึงมี 3 เรื่องคือ นิราศเคียน นิราศพระแท่นดงรัง และนิราศสุพรรณ นายมีเขียนนิราศด้วยลีลาการเขียนตามแบบวรรณนิพนธ์ ทั้งในแง่เนื้อความและวิธีการพรรณนา เน้นในเรื่องความไพเราะและมักแทรกคิตาคำคมต่าง ๆ ไว้ในนิราศเสมอ ลักษณะเช่นนี้เห็นได้ชัดว่ามีอิทธิพลของกวีเก่า ๆ และสุนทรภู่ผู้มีใช้น้อย แต่นายมีไม่ค่อยแทรกเรื่องราวของชีวิตตนไว้ในนิราศมากเท่าสุนทรภู่ บรรยากาศของเรื่องแม้จะมีการคร่ำครวญเกี่ยวกับความรักและอื่น ๆ แต่ก็ไม่หม่นหมองอย่างสุนทรภู่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าหญิงที่รักในนิราศของนายมีเป็นลักษณะหญิงในจินตนาการมากกว่าบุคคลจริง ๆ และการเขียนเล่าเรื่องของนายมีก็ได้เป็นการถ่ายทอดอารมณ์ในขณะนั้นจริงๆ เป็นแต่เพียงเล่าความรู้สึกที่ตนมีเท่านั้น ที่ต่างไปจากสุนทรภู่อีกประการหนึ่งก็คือ นายมีมักจะเขียนออกตัวหรือต่อมนไว้ในตอนท้ายเรื่องเสมอ เช่นในนิราศเคียนกล่าวว่า "เรื่องก็จบครบมีเดือนสี่สิ้น อย่าคิดจินนิตหาว่าลึกลับ" นิราศพระแท่นดงรังว่า "ใช่จะแกล้งแต่งประหวัดอวดฉลาด ทำนิราศว่างมีศรัทธา" และในนิราศสุพรรณก็ว่า "ถ้าพยาบาลไหนอภัยโทษ อย่าซึ่งไกรรบทกลอนช่วยผ่อนผัน" ซึ่งลักษณะเช่นนี้มีใช้ลักษณะของสุนทรภู่

ในส่วนที่เห็นได้ชัดว่าวรรณกรรมของนายมีได้รับอิทธิพลมาจากสุนทรภู่ มีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ลักษณะการเดินเสียงสัมผัสและจังหวะ มีลีลาและความไพเราะใกล้เคียงกับนิราศของสุนทรภู่ นอกจากนี้ยังมีการเล่นคำซึ่งตีทั้งความหมายและความไพเราะคล้ายคลึงกับสุนทรภู่อย่างมาก เช่น

ถ้ายอดครวก็รวบประจวบจิต	คงได้ชิตเขยแนบแอบถนอม
จะประโลมโฉมเจตมเป็นเจิมจอม	ให้เพริศพร้อมพรั่งพรายสยายบาน
ดูวาวแวววหาอันคาวศ	เหมือนนวลเนตรนุชนางสอางโฉม
ดูกระพริบดิบแดงดังแสงโคม	ดอยโพนมต้อมจันทร์พรรณาวย
จะว่าไศกอะไรที่ในโลก	ไม่เท่าไศกใจหนักเหมือนรักสมร
จะว่าหนักหนักอะไรในคืนตอน	ถึงสิงขรก็ ไม่หนักเหมือนรักกัน
จะว่าเจ็บเจ็บแผลพอนักหาย	แต่เจ็บกายชีวะจะอาสัญ
แต่เจ็บแค้นนี้แสนจะเจ็บวัน	สุดจะกินสุดจะกินชินอาวรณ์
จะว่าชมชมอะไรในพิภพ	ไม่อาจบบอระพืดที่เร็ดชม
ถึงตาบคมก็ไม่สู้การมคม	จะว่าตมตมปากนั้นมากแวง
	(นิราศเคียน)

นายมีชอบใช้คำบางคำซ้ำอยู่เสมอ เช่นคำว่า ไอ้ สงสาร เย็นยะเยิบ เยือกเย็น และ มาตะบิง โดยเฉพาะคำว่าไอ้ นายมี ใช้ ในนิราศเรื่องต่าง ๆ มากมายหลายแห่งเช่นเดียวกับสุนทรภู่ เช่น “ไอ้อ้อยเข้าปากช่างจะจางไป” “ไอ้มาปะบางระกำจะทำไฉน” “ไอ้สงสารแต่พระโศภิตที่บ้าน” “เห็นร่วมโพไอ้โหมหาโพธิ์” และ “ไอ้สงสารวัดป่าจะวาร้าง” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลอนบางตอนที่ “เทียบกลอน” กับสุนทรภู่ คือ เหมือนกันคำต่อคำเลยทีเดียว เช่น ในนิราศเดือนมีว่า “เดือนสิบเอ็ดเสวีจสุระพระพรราชา” และ “น้ำค้างหยดเยือกเย็นกระเซ็นสาย” ในนิราศพระแท่นดงรังเทียบกลอนกับนิราศพระประธม คือ “มาถึงวัดพิภูลให้ดูขึ้น” และในนิราศสุพรรณก็มีหลายแห่งเช่น “เย็นยะเยิบโรยร่านางสงสาร” “ได้ชื่นชื่นช่อมกภาพฤกษ์ไสว” และ “คิดถึงเบื้องบาทาน้ำคากะเด็น” เป็นต้น

๓. ถัดจากวชิรเมธี นายมีเขียนนิราศด้วยลีลาที่คล้ายคลึงกับสุนทรภู่หลายอย่าง เช่นกล่าวถึงธรรมชาติของคนไว้อย่างคมคาย การกล่าวเปรียบเทียบ การเตือนสติธรรมชาติ การให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน และการพรรณนาอย่างละเอียด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ธรรมด่าว่ารักเขามักรู้	เพราะหูตาบอกเหตุสังเกตุง่าย
เจรจาที่มีแบบคาย	ใครอย่าหมายว่าจะบีบไม่มิดเลย
อันเรื่องราวคณหาณีสาทิส	ถ้าใครคดเสียได้ฉันทให้ตอง
อุคสาห์พิศวิชาวาเงินทอง	ก็เพราะของสิ่งเดียวกันเกี่ยววน
ราวกับถูกขานแผดศึกแปดโต	จนซุบไซเสียศรีดังผิง
พระอภัยหลงรูปวาดหวาดประวิง	เรากลับยิ่งกว่าพระอภัยไป
เหมือนแสบท้องต้องผืนกตินข้าวตาก	ระคายปากไม่ละมุนเหมือนวันหวาน
เหมือนนอคข้าวกินมันยามกันคาว	กว่าจะพานพบของที่ต้องการ
พายุเอือกโยกมาพุกก็แลบ	ความแวนแวนวันแล้วลับหาย
เหมือนเห็นขวัญเนตรวันแล้วดับกาย	ราวกับสายฟ้าแลบแปลบโพยม
ครันฉ่วงเช้าเดือนยี่ทิวหนาว	นางสาวสาวอาบน้ำทำหน้าเฉย
อุคสาห์บำรุงกายให้ชายเซย	ไม่ขาดเลยเบิ่งขม้นดินสอพอง
ไม่มีผิงอศคักธวีเสียด	กะลัมกะเหลียดไม่มีหมอง
คัคปึกเปิดเลิศล้วนนวลละออง	อนงค์นังน่านวักลักษณ์า

เห็นวาทูจับพระจันทร์
พิศกลิ่นควันควีนเสียงกึกก้อง
ประคองเสียงเพียงพินพิภพพัง

แมลงภู่เป็นคู่ของบุปผา
หญิงกับชายก็เป็นคู่ช่ออารมณ์

มาถึงบ้านนายไกรฤทัยหมอง
เขาเวียงฤทธิคิดฆ่าชาละวัน

พระประชมบรมกษัตริย์สร้าง
สูงท่านกเขาเห็นเกินทะยาน
เชอหลงคิดฆ่าบิดวงศ์ทิวศต
เชอทำผิดคิดเห็นไม่เป็นธรรม

ถึงนครไชยศรีมีโรงเหล้า
ไม่เมาเหล้าเมาแต่รักหนักอุรา

ไอน้ำค้างกลางทาวทาวระห้อย
ไอ้คอกดวงพยอมอย่าหอมเลย
ไอ้พระจันทร์อันสว่างกระจ่างแจ้ง
ขอชมต่างหน้าอันองละอองนวล
ไอ้ว่าดวงดาราในอากาศ
ลอยประโคมเดือนฟ้านภลัย

พอมายังครึ่งทางในกลางทุ่ง
โยงมาจวนสวนทางกันกลางคัน
เสียงอะอะเกะกะปะกันเข้า
ข้างหนึ่งมาข้างหนึ่งจะตั้งไป
จนเชือกกรังขาดแล้วต้องต่ออีก
พอค่องดำน้ำเจ็ยเรือสพาย

ชาวพาวาอ้ออึ้งคะนึ่งคัง
ระฆังฆ้องกลองแซ่ทั้งแตรสังข์
มีทุกครั้งดังทุกคราวฉาวทุกที
(นิราศเดือน)

บูรณาว่าเห็นจริงทุกสิ่งสม
ขวัญปฐมกับกลัป้พหูพันตร

คิดถึงเรื่องไกรทองยิ่งโศกศัลย์
แล้วชมขวัญโฉมศรีวิมาลา

เป็นพระปรางค์ใหญ่ไทรไทรฐาน
พระยาพานก่อสว่างไว้งามรวม
เขาวิ้มคเวียงความไม่งามช้า
จึงกลัวกรรมก่อสว่างพระปรางค์ทอง

เป็นของเมาคัชชาติไม่ปรารณา
เมายังกว่าเมาเหล้ายิ่งเศร้าใจ

อย่าหยดย้อยหยุดบังน้ำค้างเอ๋ย
พื่อยากเขยชมชูเรณูนวล

อย่าเข้าแสงเมฆมนลมบนทวน
อย่าเพื่อควนลับเหลี่ยมเมรุไกร

เดียวตาชแวววามงามไสว
เหมือนดวงใจของพี่ที่เดือนลอย

(นิราศพระแท่นดงรัง)

จวนจะรุ่งไวโรเสียงไก่ขัน
จะหลีกกันก็ไม่มีที่จะไป

บ้างก็เอาต่อคำคำโตด
เดินไปไหนนั่นทั้งสิ้นแรงควาย

กว่าจะหลีกกันพันก็จนสาย
ทั้งหญิงชายปรีดาคุหน้ากัน

มาถึงบางอ้อยข้างเมื่อปางยาก
ไอ้อ้อยเข้าปากข้างจะวังไป

ครั้นพอบคำค่าแสงพระสุริยศรี
วิเวกโหว่โหยโหยอาลัยสถาน
บ้างร้องส่งปีพาทย์ระนาดม้อง
มโหรีวีรียื้อเฉื่อยฉ่ำครัน

เขว่าลาวเหล่านเลียงคี่ปอบ
กลัวคี่ปอบลอบลักขักได้ใน

แต่ก่อนเป็นบ้านเมืองเรืองเณรแก้ว
เมื่อบวชอยู่วัดป่ากับอาจารย์
เมื่อครั้งเป็นหนุ่มแน่นแสนกระสัน
เป็นต้นเรื่องแรกเริ่มเดิมเสภา

แต่บีมะโรงจอกคนนี้ตกแล้ง
ระคนปนเผือกมันพอกันคายน

ว่าดีก้อยากน้ออ้อยที่อ้อยโหล
ง้างไม้ไหว่ข้างกินจนสิ้นกอ

พวกนารีร้องเพลงวังเวงหวาน
เสียงประสานแข่งแซ่ร้องแก้กัน
เสียงทนต์หนองโหนองแห่งเพลงขันขัน
ทั้งโศกพันไพเราะเสนาะนวล

มนต์ประกอบเฉียวฉุนข้างคุณไสย
ไม่พอใจลาวกาจะยาวความ

อันเลิศแล้วเสภาชาวชาน
เทศน์กุ่มารมทรมิวิชา
ไปคิดพันพินน้อยสะห้อยหา
ทั้งวัดป่าก็ยังมีที่อาศัย

ข้าวก็แพงดังละบาทพวกราชภูรีชาย
ค่อยสบายเป็นเสบียงเลี้ยงแผ่นดิน

(นิราศสุพรรณ)

วรรณกรรมของหม่อมราโชทัย

หม่อมราโชทัย (ม.ร.ว. กระจ่าง อิศรางกูร) เป็นกวีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่งนิราศลอนดอนขึ้นเมื่อคราวเดินทางร่วมไปกับคณะทูตไทยที่ไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๔๐๐ นิราศลอนดอน แม้ว่าจะเป็นนิราศที่เล่าเรื่องการเดินทางไปต่างประเทศซึ่งแปลกจากนิราศเรื่องก่อน ๆ แต่ลีลาการเขียนของหม่อมราโชทัยยังเป็นแบบธรรมเนียมนิยมอยู่หลายตอน แสดงว่านิราศลอนดอนยังได้รับอิทธิพลจากกวีรุ่นเก่าโดยเฉพาะสุนทรภู่มากพอสมควร ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นต่อไปนี้

๑. การเล่นเสียงสัมผัส จังหวะและการเล่นคำ มีลักษณะกลอนของสุนทรภู่
อยู่มาก เช่น

ถึงอ่าวยางกิศระคางด้วยยางวิก
สุดจะคิดปลิดปลัดเผือกคยอม

ช่างเหนียวหนักหน่วงใจจนพ่ายพอม
คงจะยอมเสียเพราะงานเมื่อยามคราวดู

ยามสงวนเนื้อนวลสนิทแนบ
อุ้งน่องอุ้งน่องทั้งใจเสบาย
ลมก็จัดพัดทวนทวนข้างหน้า
ต้องทุเรศเวทนานาคาตวง

ไต่อิงแอบอุ้งอรุณิจจาเอ๋ย
เมื่อละเลยจากเจ้าที่ทวนทวง
ไอเวราสิ่งไรใหญ่หลวง
อยู่ในห้วงมหรณพนั่งชานเขา

๒. การใช้ถ้อยคำ หม่อมวราโชทัยใช้ถ้อยคำคล้ายสุนทรภู่ เช่นคำว่า เหวงหวงม
ระเหยิบเหยิบ (ให้เหงาง่วงหวงเหยิบระเหยิบเย็น) พดุกษาไสว (จะเขยชมสกุณาพดุกษาไสว) และ
ไม้ผ่าผืน (ตามตำแหน่งยศฐาไม่ผ่าผืน และ พระพายชวนชื่นไม้ผ่าผืน) นอกจากนี้ยังชอบใช้คำว่า
ภิปราย ภิเปรย ซึ่งตัดมาจากคำว่า อภิปราย เช่น "มันไม่มีใครแสดงแจ้งภิปราย" "บ้างคั่นเคาะ
เยาะเอ้ากล่าวภิปราย" และ "แล้วภิเปรยชวนให้พวกไทยกิน" เป็นต้น

๓. ถ้อยคำที่เขียน นีราศลอนคอนมีลีลาการเขียนคล้ายนิราศของสุนทรภู่ ทั้งใน
เรื่องการใช้คำง่าย ๆ แต่ชัดเจน การเปรียบเทียบ การใช้คำเตือนเสียงธรรมชาติ การพรรณนาอย่าง
ละเอียด และการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น

เวลาหนึ่งสุริยฉายลงน่ายคล้อย
สลาดันพัดกล้านานาวี
ลูกเรือทำการงานพานจะซัด
แต่จะขึ้นเก็บใบก็ไม่ทัน
ใบสะบัดซัดลิวปลิวออกก่อน
ละลอกจัดพัดเข้าในนาวา
ที่ชั้นล่างวางตักลูลูเพียงเช่า
บ้างเบียดปอนมอซอคะยอคะแย

แมลงภู่มืดชาบสิ้นแล้วบินหนี
ภุมรินแกดังร้างโซอย่างเรา

น้ำค้างพรพรพราวอภิวัดกเหลือ
เอาคลี่คลุ่มกุ่มจิดคังพิชบิน
ให้เรือรอปล่อยสมองงน้ำโพล่ง
ให้ไฟไฟใช้จักรชกสมอ
ครันเรือเวาเข้าไปดังในอ่าง

เป็นแผ่นผ้อยมิตมัวทวิวิถิ
เกือบเสียวที่อับปางลงกลางคัน
ด้วยคลื่นซัดชวนเซหัวเหิน
เสาสะพานห้วยยับพิงลงมา
ที่เว้งวอนคึกคังตักลูลูหนักหนา
บนคาคพ้าหีบห้อยลอยเป็นแพ
คูลูกของเข้าคังกลอกเหมือนจอกแทน
เสียงออกแซ่ซูดมุนออกกุ่มนวย

เหมือนคว่ำพิศมัยแล้วโกลเจ้า
เวียมคลาดเคล้างามซ้ำเพราะจำใจ

ถึงมีเชื้อพัวกันสักพันพัน
สุดจะผืนอารมณ์กรมฤทัย
เสียงไกร่งไกร่งกว้างกว้างวางสายไซ้
เปิดหลอดฝ่อโอฬุเสียงซู่ซ่า
เสียงไซ้กราวไกร่งกว้างวางสมอ

ยังมีชายปวีชาขึ้นมาอื่น
สั่งให้มาว่าเท่าก้าวควรวไล
ผู้ที่ชกมีหน้าม้าก็ก้ม
ถ้ามันคนเงยหน้าม้าทรงคอ
ควนเอนซ้ายม้าย้ายเอนไปข้าง
ที่บิดเบือนเหมือนหมดคตุงคราม

ทั้งสองข้างยังเป็นกันครันครัน
ยี่สิบเอ็ดเสร็จสรรพค่านับธง
แล้วก็ปัดนั้งฝ่ายนายทหาร
ให้สลุคสลุคสลุคสลุค

จะใกล้คำคำฟ้าอากาศ
เป็นไฉนโยหนอพระสุริยง
เมื่ออุทัยแจ่มแจ้งเห็นแสงส่อง
หรือจะเป็นเช่นอังกฤษเขาคิดการ
พระอาทิตย์อยู่ที่เดียวไม่เที่ยวเดือน
อันพื้นแผ่นดินคนโตก็ใหญ่โต

วรรณกรรมของหลวงจักรปาณี

หลวงจักรปาณี (ฤกษ์) หรือ มหาฤกษ์ เป็นกวีสำคัญคนหนึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลวงจักรปาณีเขียนนิราศไว้หลายเรื่อง แต่ที่จะกล่าวถึงมี 2 เรื่องคือ นิราศพระปฐมและนิราศทวาราวดี ซึ่งมีอิทธิพลของสุนทรภู่ปรากฏอยู่ ดังนี้

๑. การเล่นเสียงสัมพันธ์ จังหวะ และการเล่นคำ หลวงจักรปาณีเขียนกลอนอย่างยึดสุนทรภู่เป็นแบบฉบับในเรื่องของเสียงสัมพันธ์ซึ่งก่อให้เกิดความไพเราะ เช่น

ทางเขนพลคนกกระหระหวะเวียนว่อง	เหมือนเสียงนึ่งพลอคเพราะเสนาะเสียง
นกผู้เจ้าเคล้าเคลียตัวเมี่ยมเมียง	จับจำเรียงร่วมวังประนังนอน
ที่ส่องมิ่งสว่างคลอกล้วนท้องทุ่ง	คู่เวียงว้างแหหวัดระสัวเหลือง
เห็นทิวไม้ไม้พุ่มเป็นซุ่มเชิง	ที่สูงเท็งลมโยนไกร่นกริวกริว

ออกมาเป็นพุดจายชฉาตัย
ก็ทำได้เหมือนอย่างคนชอมกลพอ
รู้ประสมให้เหมือนกันชั้นจิ่งหนอ
คนเอนขวาม้าย้อยเอนตัวตาม
ถูกแบบอย่างลงทำนองหนึ่งสองสาม
สิ้นเนื้อความคนชั้นเพียงนั้น

บันดืออันในชตาป่าระหง
ชรรมเนียมตรงบอกเบื่องเมืองโมตรี
เคยรอนรานรุกรบไม้หลบหนี
ก็พร้อมกันจรตึงเรื่อน้อย

นี่กอนานาคิดพิศวง
จึงตองในทันที่ทักว
ขึ้นจากท้องวังวนชลดาน
ว่าสัดฐานโลกกลมเหมือนส้มโอ
แต่โลกเคลื่อนหมุนหันชั้นอีกโย
เวาคนใจคิดไม่เห็นเป็นอย่างไร

พลาถนังทรุคหุคคุดุแผ่นดินต่าง
เห็นรวิรวทิวท่งถึงกรุงไกร

โอ้เต่าร้างเหมือนที่ร้างมาห่างเกล้า
ถึงสวนแดนแสนเสียดายสายสุลา

โอ้อ้อยเอ้อยเคยกดินขึ้นคอกหอย
ข้างคันหวานพานจะชืดไปจิตปลาย

เสียดายดวงดอกฟ้ามณฑาทิพย์
หอมระหือยลอยฟ้ามายาทรวง
โอ้อีสุน่จุนเงินท่น้ำพันเอ้อย
ยังหอมหวานทวนลมมาชมโซย

เห็นโศกแถมแถมระกำซ้ำระหือย
โอ้โศกคันไม้วิ โศกเหมือนโศกใจ

ยิ่งเว้งว่างแลฮือหวิวหวิวไหว
ท่งทิวไม้ทิวเขาดีเฝ้าแดง

สงสารเต่าร้างโรยให้โหยหา
พสุธาเดียวจะห่างไปต่างแดน

(นิราศพระปฐม)

หวานอวยวรสชาติประหลาดหลาย
เหมือนหญิงชายใจจางหมางอารมณ์

มาลอยดิบแล้วก็กลับไปดับสรวง
เหมือนล่อลวงกุมารินให้บินโบย
เคยขึ้นเขยชักชวนให้ทวนโหย
ช่างวิบโรยร้างรักหักอาลัย

ยิ่งโศกสรว้อยอรุณน้ำตาไหล
ระกำไม่เหมือนระกำที่เข้ามา

(นิราศทวารวดี)

๒. การใช้ถ้อยคำ ชอบใช้คำง่าย ๆ เช่นเดียวกับสุนทรภู่และบางคำก็คล้ายคลึงกับที่
สุนทรภู่ใช้ ยกตัวอย่างในนิราศพระปฐมเช่น "จะแต่เปล่าเปลี่ยวอรุณจจาเอ้อย" "เหมือนเมื่อนัด
หมายมานิจจาเอ้อย" "พอตัวคด้อยเคเดือนคสถานิจจาเอ้อย" และ "ฉันทนึ่งนิกาวานานิจจาเอ้อย" เป็นต้น
ส่วนในนิราศทวารวดีก็มีอยู่หลายคำเป็นต้นว่า "เมื่อวันออกนาวาน้ำตากวะเดิน" "ถึงลมพัดพานพา
ไม่พำคืน" "ขอแบ่งบุญกุศลมังบ้างสักคน" "แสนคะนึ่งถึงคุณมุติกา" "มิตรจิตขอให้มิตรใจตึง"
"เขาจอดจิดเพียงขุนงั้งและมั่งสา" และ "น้ำค้างย้อยหยาดเย็นทุกเส้นขน"

๓. ถ้อยคำเขียน เกือบจะกล่าวได้ว่าหลวงจักรปาณีถอดแบบถ้อยคำเขียนมาจาก
สุนทรภู่ วิธีพรรณนา การเปรียบเทียบ การเขียนเสียงธรรมชาติ การแทรกความรู้และอื่น ๆ
ตัวอย่างเช่น

คู่สินจีสีปลั่งก็ยังแหม่ง
หอมสุคนธ์ผลจันทร์ที่วิญจวน
ตัวยุบรูปร่างสิ้นเกลี้ยงเคียงสัมพันธ์
ตัดคัตหยาย่าหลงพะวงกาม

ไม่เหมือนแสงโอษฐ์แจ่มเมื่อแหม่มสรวล
ไม่หอมหวานเหมือนเนื้อที่เจือจันทร์
เครื่องกำหนดพาบาปลัดวันหยาบพยาม
พยามปฏิบัติตามอริฎาง

จะหาเงินหนักฤษณานั้นหายาก
จะประสงค์องค์ปราชญ์ก็ขาดแคลน

ศึกสงครามงอมทุกหย่อมหญ้า
เห็นเงาไม้คำคำครวครวคริม

ใครสร้างกรรมทำชู้ด้วยคู่เขา
ครั้นชีวิตันบรรลัยก็ไปปลิว

ด้วยมนุษย์พูดกันทุกวันนี่
ไม่มีรสหอมเนื้อเหลือแต่แปด
แต่รักกันสัญญาสาวพัด
เมื่อค่อนหน้าเขาวัด ไม่มีขัง

ไซ้มีกมากราครณมานับบำ
หากเพราะกลอนก่อนหมั้นบรยาย
ก็ยอมรื้ออยู่กระนั้นด้วยกันหมด
แต่นี้สยใจรักข้างนักเลง
จึงควรวญคร่ำทำทีอย่างนี้ ไซ้
ต้องคิดบ้างสังวาสชาติโอชา

ฟังเสียงเอียดเขียดกบมัน ขบเขี้ยว
เหมือนรุกรูยรุงรังทั้งเวียง

เมื่อแรกรักน้ำพักก็ว่าหวาน
เหมือนคำพาดหวานนักมักเป็นลม
บอระเพ็ดนั้นเป็นยารักษาโรค
เหมือนคนซื้อพูดจาประสาใจ

เหมือนคนมากมีตื่นสีกหมื่นแสน
เสมอแม้เงินจันทน์แดงแวงราคา

โสมค้ำไทรทวนครวญกระหิม
เสียงทิมทิมนำกลวชนทิวชัน

ให้ร่อนแ่วว่างโรยอยู่โดยทิว
ไปขึ้นงัวมบาทประหารแพง
(นิราศพระปฐม)

ไม่มีที่อดทนวงเหมือนห้วงแหวน
พูดเหลวเหลวมามากไม่อย่าฟัง
ยังทั้งสยเสียโพล่ ไปใช้ถั่ง
ไปตีบหลังแล้วว่าสาวพิน

อย่างนี้กวาคิดกันท่านทั้งหลาย
มิใช่ง่ายเหมือนกะเช่นที่เป็นเอง
ว่าต้องปดจึงจะเพราะจึงเหมาะเหม็ง
ยอมอดเพสมีใครได้แต่โรมา
เป็นนิสัยนักเลงแต่ก่อนหนา
เหมือนสังขยาต้องใส่ ไซ้ น้ำศาล

กระทรอดเกี่ยวกวัดกวาดไม่ขาดเสียง
ทำสำเนียงหวาดหวัดดินตืดตี

ครั้นเนิ่นนานน้ำอ้อยก็กร่อยขม
แต่เราชมกันว่าดีนี่กระไร
"ด่าว่าโลกเขาว่าชมหาชมไม่
ไม่มี ใครชมปากมียากยิน
(นิราศทวารวดี)

วรรณกรรมของผู้เขียนนิทานสมัยต่อมา

เนื่องจากวรรณกรรมประเภทนิทานของสุนทรภู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพระอภัยมณีได้รับความนิยมจากผู้อ่านมาก จะเห็นได้จากการที่มีผู้พยายามเสาะหาวรรณกรรมของสุนทรภู่มาพิมพ์จำหน่าย

จึงเกิดมีผู้เขียนนิทานขึ้นอีกมากมายในเวลาต่อมา นิทานเหล่านี้บางเรื่องก็ระบุชื่อผู้แต่งไว้ด้วย เช่น เรื่องปลาทุสุวิวงศ์มีบอกไว้ว่านายบุษย์ แต่งถวายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ แต่ส่วนใหญ่แล้วมิได้ระบุชื่อผู้แต่งและเวลาที่แต่งไว้ หากพอสังเกตได้ว่าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นราวสมัยรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ หรือ บางเรื่องก็อาจจะใหม่กว่านั้น และวรรณกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะพิมพ์ที่โรงพิมพ์แถววัดเกาะซึ่งมีขนาดและรูปแบบเหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่นเรื่องกายเพชร เกราะเพชรเจ็ดสี ชันแก้วนพเก้า สุวรรณลอยต่อง พิภพทอง นางเบญเจียว สิงโตทอง และปลาทุสุวิวงศ์ เป็นต้น

วรรณกรรมประเภทนิทานดังกล่าวนี้ นอกจากจะมีรูปแบบและเนื้อหาที่ได้รับอิทธิพลมาจากนิทานไทยเรื่องเก่า ๆ แล้ว ยังสังเกตเห็นได้ว่ามีอิทธิพลของสุนทรภู่ปนอยู่ด้วยมากบ้างน้อยบ้าง ทางด้านรูปแบบหรือลักษณะกลอนนั้นก็มีลีลาของสุนทรภู่อยู่มิใช่น้อย ทั้งเรื่องสัมผัส จังหวะ และ การใช้คำ ยกตัวอย่างเช่น

ยังไม่สิ้นกลิ่นน่านมราชมัทพ
ถูกแต่ลมคมขรรค์จะสั่นงก

กระทุ้มทอดยอศประกับทับกระต้อน
มะลิลาเคียงคู่มะลูตี
มะกอกออกดอกผลพ่นปนมะกัก
กระดิ่งคู่เคียงกระดิ่งา

เจ้าปลาเค็มบึกชากับปลาสร้อย
อ้ายเบี้ยวคุมอ้ายบัวพลาการ
คางเบือนคุมปลาภาเป็นหน้าทัพ
ปลาตะไคร้คุมกระแทงประดิ่ง
ปลาตะเพียนคาบดาวอันท้าวหาญ
สิงกระวาดอ้ายต้องออกฉ่องชล

กูจะจับสองบึกมาฉีกอก
ชาติลูกนกแม้อยิ่งบือนพึงสอนบิน
ต้นตาลหมอนขึ้นปนต้นสมิ
เถาคีปดีเลื่อยพันต้นพุงปลา
ต้นโศกสักทับพังกิงกาสา
ไม้อำพาขึ้นแครงแสดงพัน

(สิงโตทอง)

ออกแล่นลอยเป็นดับสดับสสอน
ปลาเนื้ออ่อนบึกชายสาววัย
เทโพรมีคุมปลากรายอยู่ภายหลัง
หนวดพราหมณ์ตั้งเป็นหมวดคอยตรวจพล
เคยชำนานูการศึกได้มีกผัน
คู่คุมพลบึกชวาคอยราวี่

(ปลาทุสุวิวงศ์)

ในด้านเนื้อหาปรากฏว่าบางเรื่องเลียนแบบพระอภัยมณีอย่างใกล้ชิด เช่น เรื่องนางเบญเจียว มีการรบระหว่างไทยกับฝรั่ง และมีตัวละครชื่อผีเสื้อสมุทร ในเรื่องเกราะเพชรเจ็ดสีก็มีการอ้างถึงพระอภัยมณี นอกจากนั้นอีกหลายเรื่องยังหันมาใช้ฉากที่เขินทะเล แทนฉากป่าเขาดังที่เคยปรากฏในนิทานไทยก่อน ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าสุนทรภู่อิทธิพลต่อวรรณกรรมประเภทนิทานในสมัย

ต่อมาเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ววรรณกรรมที่กล่าวมานี้ ก็มีได้มีความ
 ตีคุณค่าที่เทียบเท่ากับวรรณกรรมของสุนทรภู่ได้ จึงปรากฏว่าไม่สู้จะมีผู้นิยมอ่านและกล่าวถึงมากนัก
วรรณกรรมของนักกลอนสมัยปัจจุบัน

สุนทรภู่ยังคงมีอิทธิพลต่อบทกลอนในสมัยปัจจุบันอยู่มาก ใช้น้อยทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ แต่
 ส่วนมากเป็นอิทธิพลทางด้านเสียงสัมผัส จังหวะและการใช้ถ้อยคำ ที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดคือจังหวะ
 และสัมผัส จนกระทั่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าถ้าหากต้องการให้บทกลอนเกิดเสียงเสนาะ มีความ
 ไพเราะเพราะพริ้งก็จะต้องเขียนกลอนตามแบบสุนทรภู่ อย่างไรก็ตาม การใช้คำจำพวกที่สุนทรภู่ชอบ
 ใช้ เช่น โอ เอ๋ย ฯลฯ เหล่านี้ก็ยังคงเป็นที่นิยมกันอยู่เสมอ ขอให้สังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

ในเรื่องพระอภัยมณีตอนที่สินสมุทรเป่าปี่ล่องวิชาให้ท้าวสีลราช และ นางสุวรรณมาลีฟัง
 สุนทรภู่เขียนไว้ว่า

ท่าแหบพรนควรวัวสาวิกาแก้ว	คำลงแล้วขวัญอ่อนจะนอนไหน
หนาวน้ำค้างพ่วงพรมพนมไพร	จะหนาวใจสาธิตาทุกวราตรี
เนาวิคณ์ พงษ์ไพบุลย์ เขียนกลอนชื่อ	"นกขมัน" ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีตอน

หนึ่งว่า

เขาเคียดนิ้วเนิบนุ่มเสียงทุ้มพว่า	เหมือนทวนหาไทยให้น่าใจหาย
เจ้าขมันเหลืองอ่อนนอนเดียวคาย	จะเหนื่อยหน่ายหนาวน้ำค้างที่กลางดง
ฯลฯ	ฯลฯ

เจ้าคอกเขยคอกขจรอวรวณเฑียร	นกขมันเหลืองอ่อนจะนอนไหน
เขาวางขลุ่ยข่มน้ำดาววิหเวใจ	ตอบไม่ได้คอกหนาวิชาคนจร

ในนิราศพระประธมสุนทรภู่ชอบใช้คำไต่บ่อยครั้ง ครั้งหนึ่งกล่าววว่า
 ไต่หน้าหนาวครวนี้เป็นที่สุด จะจากนุชแนบข้างไปทางพวน
 นิราศร้างห่างเหินให้เรววน มิได้ชวนเจ้าไปชมประธมประโทน

อุทิศ กุมาร เขียนกลอนสะท้อนสังคมซึ่งได้จากข่าวหนังสือพิมพ์รายวันชื่อ "ม่วนคำ"
 คัญดีลากลอนแบบสุนทรภู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลอนวรรคแรกเกือบจะเหยียบกลอนกับข้างต้น

ไต่หน้าหนาวครวนี้หนาวที่สุด	ข้าแทบจุกอยู่แล้วหนุม่วน
เมื่อลมหนาวโสมโอ้ ไซ้พิวาวไร	เอ็งไม่ป่วนใจบ้างหรืออย่างไร

หวิสุร ทองถาวร ชอบใช้คำว่าเอ๋ยในบทกลอนจนพอเป็นที่สังเกตเห็นได้เช่นเดียวกับ
 สุนทรภู่ เช่น "โอ้เอ๋ยหวิออกนกรขมัน" (เหมือนนกรขมัน) "ขอไว้สักกนิคเฑียรมิครเอ๋ย" (คน
 ข้างขอ) "แต่รู้ตัวชวันก็เพื่อนรักเอ๋ย" (ถึง.....เพื่อน) และ "เหลือเพียงครึ่งชีวิตแล้วมิครเอ๋ย"
 (ฉัน...กับความไม่คิ) เป็นต้น

นอกจากที่ยกตัวอย่างมาแล้ว ยังมีนักกลอนอีกหลายคนที่ได้ชื่อว่าเขียนกลอนได้เพราะ
มาก เช่น อุชเชนี ประยอม ชองทอง นภลัย สุวรรณธาดา นิภา บางยี่ขัน เกษมสุข บุญมาติก
ปิ่นฤทัย ววิปริษา ประพันธ์ เรืองณรงค์ ฯลฯ เท่านั้นส่วนตัวแต่เคยเขียนกลอนในลีลาของสุนทรภู่
มาแล้วทั้งสิ้น คงจะเห็นได้จากตัวอย่าง ซึ่งคิดมาแต่เพียงบางตอนต่อไปนี้

หยิบสุมาลย์หวานซึ่งมาหนึ่งดอก
ระอาคเฒ่ามเปี่ยมระอาอันปานน้ำใจ
ค่างเพชรแก้วแววแก้วที่เฝ้าฝัน
ค่างลายพรพราวกฎเกวีกเบิกใจปรีดี
เพื่อสบสุขชุกนึ่งในสิ่งนิค
ในโยคีที่ตาดวงมาห้วงคอย

กลับมาสู่ทวารลัยในความหลัง
จามจุรีร้อยว่าด้อยจำเรียง
ประคองคอบอกเรี่ยลงเกลี่ยน้ำ
ทางนกยูงกตึบสยายลงพรายพริ้ว

เมื่อฟ้าเธอสีฟ้าพาให้ฝัน
เมื่อคืนคืนเธอมีข้าวสีทอง
เมื่อเธอเวียงวิบลมที่พรมชื่น
เมื่อเธอว่ายน้ำเย็นสำราญ
เมื่อเธอปาดหยาดค่านยลหยาดฟ้า
เมื่อเธออยู่บนถิ่นแผ่นดินไทย

แอบนำคาเอ้อโหลในอ้อมสวน
แสนเงียบเหงาหงายหงายทั้งบ้านเรือน
อยู่ห่างเห็นเกินใครไหนแยะ
ไหนว่าทางห่างมิใช่ใจห่างเลย

นำค่างกลอกกลีบเกาะเพาะหยดใส
มายันให้มวตมครชีวิตนี้
ค่างสุพรรณก่องระย้าสง่าศรี
ค่างสรรเสริญเย็นดุคให้ปรีดอย
ในสนิหน้าใจเขากิ่งเหงาหงอย
ในจอกน้อยน้ำเสมอเปรอฤทัย
(แต่... : อุชเชนี)

กระดิ่งคังกังวานบรรสานเสียง
เสนาะเพียงเสียงจิกจะปดิดปลิว
ซงโคข้าพว่าพูลสมพหูทวี
แค่สระวิคกามาศเจียนขาดใจ
(ลา... ทวารลัย : ประยอม ชองทอง)

ฟ้าของฉันทมดนมหมอกหม่นหมอง
คืนคืนของฉันทมีสีน้ำตา
ฉันทชื่นเมื่อคราวลมหนาวผ่าน
ฉันทมองธารน้ำแข็งหนาวแทงใจ
ฉันทดูหงเจ้าปดพิมะน้ำตาไหล
ฉันทอยู่ไกลจากถิ่นแผ่นดินทอง
(หนาวคิดถึง : นภลัย สุวรรณธาดา)

ว่าฉันทวนกลับมาใหม่สุขไม่เหมือน
เพราะขาดเพื่อนเหยียบย่างเหมือนอย่างเคย
สุดตาแดจิ่งให้ทวนหรือสวนเอ๋ย
นี่เงียบเฉยไม่ว่างมาหรือว่าลืม
(กตึบบ้าน : นิภา บางยี่ขัน)

แสงแดดคอนมีฟ้าตากฟ้าอ้อม
แมลงปอโฉบลงตรงคันทนา
เราชอบมองชายงามองฟ้ากว้าง
พียงคนซึ่งซึ่งรสบทกวี

เพลงไปไม่ไหวหวานกังวานเศร้า
อ่อนระเนนเอนพิบสงกับคืน
ไอชลับตาควาใดใจหวานวาว
ที่ท้องนาสายฝนเฝ้านวันรอน

น้ำคำแก้วแก้วพิ้นสุพรรณหวาน
ฝากกลอนลาถ่าน้ำวันฉายของ
อยากชลดชวีโมงนั้นให้ผืนกลีบ
กลอนแก้วเอ๋ยเอ๋ยชานกังวานใจ

ไอคืนหอมรินรินปนกลิ่นหญ้า
ฉนวนมีค่าควรซึ่งถึงซึ่งดี
จวบแต่จางความสลดหมคมเมฆสี
ท้องกลอนที่หวานหวานปานน้ำริน
(สิทธิพิงมี : เกษมสุข บุณยมาลิก)

รวงข้าวเจ้าชืดเชียวทั้งเทยวดิน
ความเศร้าหมองครองอินทวดินตอน
คิดถึงภาพเพลงผืนวันก่อนก่อน
เสียงเว้าวอนชวนเดินกำรำเคียวกัน
(เพลงชานา : ปิ่นฤทัย รวีปริษา)

จับใจชานพริ้งเพราะเสนาะสนอง
อารมณ์ต้องหิววาวชานฤทัย
เพื่อประทับวันผืนนิรันดร์สมัย
แม้มาลยปาวีชาติไม่อาจเดือน
(รอยผืนที่บ้านพิม : ประพนธ์ เรืองแรงค์)

กล่าวโดยสรุป สุนทรภู่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมประเภทกลอนที่แต่งขึ้นในสมัยต่อมาทุกยุค
ทุกสมัย ทั้งทางด้านรูปแบบและเนื้อหา แต่ที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดคือรูปแบบ ซึ่งคาดว่า การแต่งกลอนแบบ
สุนทรภู่จะได้รับความนิยมตลอดไป ความเท่าที่จิตใจของคนเรายังไม่หาสิ่งสุนทร